

REVISTA POLITICĂ.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 5 fl., pe jumătate de an 2 fl. 50 cr.; pentru România și alte țări pe an 14 lei, pe jumătate de an 7 lei. — Anunțurile coastă: un șir petiț sau local acestuia prima dată 6 cr., a doua 9 cr., eară a treia oară 12 cr. — Un număr coastă 22 cr.

Abonamentele și anunțurile se trimit la redacțiune. — Anunțuri primesce și tipografia lui R. Eckhardt în Cernăuț. Abonenții din România, pentru înlesnire, pot trimite abonamentul și la librăria Socec & Comp. în București. — Manuscrisurile și corespondențele se trimit la redacțiune. — Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se înapoiază.

Ese la 1 și la 15 a fie-cărei luni.

Suceava, 15 Ianuarie 1891.

De mulți ani este întâiași dată, că anul nou se arată cu o constelațiune pacinică. O încetare a armărilor nu se poate încă aștepta, dară și aceste au luat un curs mai lin.

Și resbelul economic inaugurat de Bismarck prin introducerea de taxe vamale mari etc. se pare că va ajunge la un sfârșit cel puțin în Europa cu excepțiunea Franciei și Rusiei; dară chiar și în aceste state precum nu mai puțin în statele unite din America de nord se redică glasuri pentru o schimbare, deși șovinistii încă tot sînt în majoritate.

Cuvântarea ministrului președinte ungurese Szapary adresată majorității liberale a camerilor ungurești de anul nou este semnificativă în privința aceasta. Vorbind despre negociațiunile cu Germania a declarat, că aceste cuprind întreaga politică comercială și că un rezultat se poate aștepta numai dacă Austria va face Germaniei concesii. Dacă Austria va consimți cu atari concesii atunci și Ungaria se va învoi, ca să se facă statelor orientale, în special României și Serbiei concesii, deși statele aceste sînt concurenți ai Ungariei. În combinațiune cu această direcțiune trebuie să steie și serisoarea împăratului german cătră șeful postelor germane Stephan, că lumea stă la sfârșitul veacului al 19 sub semnul comerțului, carele derină barierele ce despărțesc popoarele de o laltă și face legături nou între popoare. Cuvintele aceste sînt o nouă dovadă despre părăsirea politicei economice și sociale observate de Bismarck.

Situațiunea interioară a Austro-Ungariei nu este îmbucurătoare. Negociațiunile de împăcare între ceehi și germani sînt foarte departe de un sfârșit

bun, partida cechilor vechi din dieta boemă, ce s'a intrumit în 3 ianuarie a scădut încă mai mult așa că proiectele de împăcare nu vor pute obține în dieta actuală majoritatea cerută de constituție. Împreunarea suburbiilor cu Viena s'a votat cu mult „chii și vai“, dară partida clericală-antisemitică crește tot mai mult în Viena și Austria de jos. Un chiar semioficios a anunțat formarea unei majorități nou în senatul imperial prin alianța liberalilor germani cu Polonii. Aceasta va ave de urmare lupte și evoluțiuni nou mai ales pentru noi.

Ungaria se pare hotărâtă ca să nu previe justelor dorințe ale României. Postul ministru-președinte Tisza a declarat în cuvântarea sa adresată ministrului-președinte Szapary cu ocașiunea gratulațiunii de anul nou, că guvernul în anii cei din urmă a făcut în cea mai mare parte capăt agitațiunilor naționalităților, cu toate aceste unele din tr'insele încă tot înșală străinătatea și reclamațiunile lor află chiar în acele țări resunetul cel mai mare, carile asupresc pre supușii sei de națiune străină cu cea mai mare asprime. Astfeliu de state se plâng asupra Ungariei, ale cărei obiceiuri liberale sînt cunoscute de multe sute de ani. Szapary n'a respuns nimic la acest atac vedit în contra guvernului României.

Ce privește Bucovina noastră, apoi este de mulți ani avisată să speredze, că vor veni vremi mai bune și că se vor implini aceste speranțe, înainte de ce va fi ruiată total atât poporațiunea din orașe cât și cea din sate.

Proiectul de lege despre regularea disărcinării pământului s'a primit în dieta provincială, eară cel despre disrădicarea rohatcelor s'a votat în camera

deputaților, să sperăm că legea mai întâiu amintită se va vota în camera deputaților din Viena atât de grabă, ca să fie primită încă în sesiunea aceasta și de camera de sus și că și legea a doua se va scoate din uitarea, în carea a ramas prin mai mult de șapte luni în corporațiunea aceasta înaltă.

Pentru reasumarea relațiilor comerciale cu România au ambele guverne intențiunile cele mai bune, dară dispozițiunile cu privire la frontieră s'au asprit ca nici o dată. Guvernul român nu a voit să recunoască naturalizarea mărfurilor austriace prin răspunderea taxelor vamale în statele convenționale, Austria ca măsură represivă a introdus controla obligatorie pentru rimători. Aceasta n'a făcut României nici o pagubă considerabilă, dară a pagubit industria austriacă și controla obligatorie a făcut pagube enorme populațiunii orașelor și satelor din districtele dela frontieră.

Speranțele noastre pentru regularea tarifelor pentru transportul mărfurilor la căile ferate în special la căile locale precum și pentru introducerea tarifului zonal pentru persoane nu s'au realizat; majoritatea populațiunii rămâne și în viitoriu esclusă dela folosirea căilor ferate.

Să sperăm că și în privința aceasta va fi viitorul mai favorabil și că membrii indigeni ai administrațiunii căilor locale vor înceta odată a se supune majorisării neîntrerupte a personalităților, ce urmăresc numai interese speciale private și disconsideră pre cele ale țării.

Aspectele pentru crearea de industrii nouă nu s'au realizat, chiar planul de a înființa o fabrică de zahar este paralizat.

Poate va înțelege odată administrațiunea fondului religios asupra cărei n'are țeara nici o ingerință misiunea să, și va urma exemplului domeniilor statului și coroanei, înființând industrii din proprie inițiativă. Fondul dispune de destul pământ, lucrul este eftin și capitalii eftine asemenea va găsi.

De oare ce nu este destul a nutri numai speranțe pentru vremuri mai bune și a pune mâinile în sin, este datoria deputaților, a corporațiunilor societăților, bancelor și comunelor, ca să se miște cu energie, să se face întruniri și petițiuni și în special în corpurile reprezentative să staruiască neîntrerupt pentru implinirea dorințelor și considerarea intereselor populațiunii din Bucovina carea nu cere lucruri imposibile, ci numai posibilitatea de a câștiga mijloacele cele mai trebuincioase de existență și scăparea de ruina economică.

Indolența de până acum trebuie să înceteze

și populațiunea întreagă trebuie să se întrepue cu energie pe cale legală pentru considerarea intereselor sale juste; numai așa se vor pute realiza așteptările noastre.

Sumariul

ședinței generale a „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina“ ținute în Cernăuț în 13/25 Decembrie 1890.

Înainte de a începe ședința, dl. Baron Eudoxiu Hormuzaki împărtășește adunării, că răsindu-se în călătoria dela Viena, unde a luat parte la ședințele senatului imperial, nu se simțese încă cu totul bine și așadară nu se află în pozițiunea plăcută, de a conduce adunarea de astăzi, din care cauză roagă pre dl. vicepreședinte, archimandritul Vladimir V. de Repta, ca să binevoască a-l suplini.

Dl. vicepreședinte, luând presiul, sălută în numele Comitetului pre dd. membri prezenți și deschide ședința, invitând adunarea, ca să examineze cu toată rigurositatea lucrările Comitetului administrativ și să-și exprime opiniunile și dorințele ce le-ar afla de corespunzătoare intereselor Societății.

Alegându-se după propunerea dlui vicepreședinte de protocolanți ai adunării dd. Teodor Bujor și C. Coca, se trece la punctul I al ordinii zilei: Raportul Comitetului despre lucrările sale în timpul dela 1 Septembrie 1889 până la finea Noembrie 1890.

La propunerea dlui Dr. Em. Vojutechi trecându-se peste citirea Raportului anual, la discuțiunea generală asupra acestui Raport, dl. Coca, cerând cuvântul, trage atențiunea adunării la inconsecuențele ortografice, ce provin în textul Raportului, dicând, că ar fi fost cu cale, ca dl. secretariu al Societății să fi proces mai riguros la corectura tipariului, ca să nu se strecore în Report inconsecuențe ortografice bătătoare la ochi, căci aceste nu numai compromit ortografia cea nouă acceptată de Comitet în locul celei întrebuintate, ci compromit și firma Societății, carea-i societate culturală și literară. Roagă deci, ca în viitoriu în toate scrierile câte vor eși din Societate să se evite cu rigurositate ori ce inconsecuențe ortografice și incorectități gramaticale.

Dl. secretariu cere scuza adunării pentru cele obiectate, observând, că pentru inconsecuențele atinse ar purta vina mai mult tipograful, decât d-sa.

Dl. vicepreședinte se unesc cu cererea dlui Coca, adăugând, că dacă Comisiunea convocată de Comitetul Societății pentru a regula ortografia, va termina lucrarea sa, ceea ce, după cum crede, va și afla loc în scurt timp, P. C. Sa își va ține de o datorie, de a purta de grijă, ca ortografia

stabilită să se și observe cu toată rigurozitatea în toate seriurile Societății.

Dl. D. Onciul interpelează pentru ce s'a primit în Raportul anual pag. 6 pasagiul privitor la ortografie, unde se spune că s'ar fie stabilit o ortografie nouă pentru Societate pe când în realitate Comisiunea convocată spre acest scop nu și-a sfârșit încă lucrările sale. Această neesactă expunere a lucrului e cu atât mai regretabilă, cu cât ortografia întrebuintată în Reportul anual, cu inconsecvențele și rătăcirile sale, nu poate fi o recomandare bună pentru Societate față cu publicul cunoscător de cauză în materie de ortografie. Comisiunea ortografică a Societății nu poate să poarte răspunderea pentru ortografia Raportului anual, arătată cu neadevăr ca stabilită pentru Societate.

Dl. Vicepreședinte răspunde că Comitetul a decis modificarea ortografiei întrebuintate până acumă, și s'a înțeleles numai cu privire la u mut și la diftongii ea și oa i-ar pentru regularea ortografiei și fixarea regulilor s'a convocat Comisiunea ortografică, care lucrează încă; adaugă că în Raportul anual s'a spus mai mult decât se cădea a spune, și poftesce ca . . . cele cuprinse în pasagiul privitoriu la ortografie adunarea să le primească ca voință și tendință bună, care se va și realiza.

Dl. Coca amintind de rezultatul cel îmbucurătoriu al colectei aranjate de damele române în toamna anului 1889 în scopul sprijinirii elevilor români sârmani de pe la școalele populare din Cernăuț și suburbii, interpelează, ori de colectele aceste s'au publicat în vre o foie?

Dl. secretariu răspunde, că lista ofertelor s'a trimis la redacțiunea „Revistei politice”, spre publicare, dară că până acuma publicarea încă n'a urmat.

În urma acestui răspuns dl. Coca propune ca în interesul controlului publice biroul Societății în viitoriu să aibă a publica cu siguranță astfel de colecte, eară luând în privire împrejurarea, că colectele nu se fac numai pe la Români publicare să se facă atât în „Revista politică”, cât și „Czernowitzer Zeitung”, ca ori cine va dori să seie, ori de ofertul său s'a și predat destinațiunii, să se și poată convinge despre aceasta.

Propunerea sprijinită de Dnii J. Luția și Dr. E. Vojuțchi se primește cu unanimitatea voturilor.

Dl. O. Țurean observă, cu privire la colectele aranjate de către damele române, că ar fi bine, ca banii adunați să se administreze deosebit de averea Societății, formând oi un feliu de fond separat.

Dl. vicepreședinte răspunde, că banii aceștia, deși sunt însemnați la averea Societății, totuși ei să administrează separat eară în viitoriu lucrul se va organiza așa, ca și damele să poată lua parte la administrarea lor.

Dl. G. Buliga accentuând zelul deosebit cu carele damele române au binevoit a face colecte pentru sprijinirea tineretului de pre la școalele popularele din Cernăuț și suburbii, lipsit de mijloacele didactice și de îmbrăcăminte trebuincioasă crede, că exprimă numai o dorință vie a membrilor Societății dacă face propunerea: adunarea generală, aprețuind întreprinderea cea nobilă a damelor în interesul culturii poporului, exprima D-sale recunoștința și mulțămăta cea mai călduroasă a Societății.

Propunerea aceasta se primește cu cea mai vie aclamațiune.

Dl. C. Coca trage atențiunea adunării asupra unui pasagiu din Report, carele așiderea merită deosebită considerare. Acel pasagiu privește adevărată decisiuna nobilă a D-lui Cav. George de Popovici, proprietariu mare din Stroiesci, de a crea o fundațiune cu un capital de 10.000 fl. tot pentru sprijinirea tineretului de pe la școale, pe sama carei fundațiunii se și află în administrarea Societății suma de 8700 fl. Crede deci, că este numai organ sincer al adunării, dacă propune primirea următoarei moțiuni: adunarea generală, știind a prețui această faptă de devotament rar pentru interesele culturale ale poporului român, exprimă marim osul lui donatoriu recunoștința și mulțămăta sa cea mai călduroasă. Propunerea se primește așiderea cu cea mai vie aclamațiune.

Dr. Onciul interpelează ce pași a făcut Comitetul cu privire la cele două articole „Eingesendet”, publicate în „Bukowinaer Nachrichten” cu semnarea: „Einige Mitglieder der „Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina”, prin care articolele respectivi membri, insultând nu numai pe particulari, ci chiar națiunea întreagă prin defăimătoarele cuvinte că „între Români nu se află de loc caractere”, au avut nerușinarea de a face asemenea abus încalificabil de numele cel cinstit al Societății și a o înjoși astfel în ochii publicului străin.

Dl. Vicepreședinte răspunde că Comitetul, luând îndată în deliberare această afacere, a desaprobat cu indignațiune acele articole, și a cumpenit toate chipurile cum ar fi de procedat pentru a afla numele acelor membri, spre a-i tracta după cum merită; dar a ajuns la rezultatul că, neputând obține pe cale legală nici un rezultat, până ce persoanele nu sânt cunoscute, nu poate face nimic mai departe în această privire.

Dl. Dr. Onciul se declară mulțumit cu răspunsul d-lui vicepreședinte, însă pentru ca și adunarea generală să se pronunțe în același înțeles, propune următoarea moțiune:

Adunarea generală desaproabă ca indignațiune nedeamua procedare

a persoanelor care au publicat cele doue articole „Eingesendet“ din „Bukowinaer Nachrichten“, subsemnate „Einige Mitglieder der Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina“ și o declară ca vătămătoare pentru Societate.

După discuțiune mai lungă, în care Dl. Dionis Voronca, în semi-aplausele unor membri problematici ai Comitetului, vorbește în contra, iar mai mulți membri ai Societății pentru, moțiunea D-lui Onciul se primesc, după pronunțarea d-lui vicepreședinte cu unanimitatea voturilor.

Ne mai făcându-se altă observare la cuprinsul general al Raportului, se trece la al II-le punct din ordinea zilei: Raportul revisorilor despre cercetarea socotelelor anului 1889.

Dl. I. Litviniuc raportează gural, cumcă Comisiunea aleasă de ultima adunare generală cercetând socotelele anului 1889, le-a aflat toate în ordine, și propune, să se dea Comitetului absolutiul. Propunerea se primesc cu adausul, ca raportul Comisiunii să se facă și în scris și să se alature la actele Societății.

Nefăcându-se vre-o altă observare la partea financiară a Raportului, se trece la punctul III din ordinea zilei: Încuviințarea budgetului Societății pe anul 1891.

Dl. Dr. I. Topala cetesce următorii preliminari pentru anul 1891, propus de Comitetul Societății:

a) Spese:

1. Remunerarea secretariului	200 fl.
2. Salariul servitoriului	300 „
3. Jurnalele	200 „
4. Cumpărarea și legatul cărților pentru bibliotecă	100 „
5. Cancelaria și diploamele	100 „
6. Luminatul	60 „
7. Încalzitul	150 „
8. Mobilatul	30 „
9. Biruri, întreținerea casei	200 „
10. Subvențiuni pentru elevi de meserie	200 „
11. Subvențiuni pentru studenți români dela gimnasiul din Rădăuți	50 „
12. Tipărirea broșurilor „Bibliotecii pentru tinerimea română“ și premiile escrise	170 „
13. Spese neprevădute	50 „
Suma	1810 fl.

b) Acoperirea.

1. Interesele de pe obligațiuni	60 fl.
2. Interesele de pe banii (6473 fl.) depuși la casa de păstrare	259 „
3. Interesele (6) de pe 1000	336 „
4. Contribuirea dela 92 membri ord.	900 „
5. Din activele Societății	55 „

6. Ajutoriu pentru edarea bibliotecii dela dieta țerii	200 „
Suma	1810 fl.

După o discuțiune mai lungă, la care participă mai mulți membri, preliminariul se primesc întocma după propunerea Comitetului.

Dl. Dr. I. Topala împărtășesc adunării, că dl. consilieriu de guvern Oreste de Renney, carele chiar dela început Societății a lucrat cu devotament ales și de-a pururea viu — cu sfatul și cu fapta — la sporirea și întărirea Societății, purtând prin mai mulți ani și funcțiunea de cassariu al Societății cu o acuratețată admirabilă, în cele din urmă din cauza stării sănătății sale sa vădut nevoit a depune aceasta funcțiune atât de însemnată și plină de respundere; crede deci, că este numai interpretul sincer al adunării, dacă o invită, să esprime D-lui consilieriu O. de Renney recunoștința și mulțămita sa adânc simțită pentru serviciile aduse Societății, care mulțămita să i se comunice în scris din partea Comitetului. Mulțămita să exprima cu vii aclamațiune din partea întregii adunari.

Dl. Dionisiu Voronca, cerend cuvântul, propune, ca adunarea să-și respice recunoștința sa Comitetului Societății pentru lucrăvitătea ce a dezvoltat-o în decursul anului trecut, dându-i vot de incredere. Propunerea se primesc. Dl. vicepreședinta mulțămesc în numele Comitetului pentru recunoștința și merederea votată și asigură, că Comitetul, încurajat prin aceasta va nădăi de a-și implini cu toată acuratețată misiunea ce i-i preserisă prin statate.

Dl. Dr. D. Onciul observă că în decursul desbaterilor asupra preliminarului un onorabil membru al Societății a făcut de repetit ori mențiunea că, voind a se înforma la secretariat despre trebile Societății, a fost dat a fară. Deci face întrebarea cum au să se înțeleagă aceste enigmatice cuvinte, asupra cărora adunarea întreagă ar trebui să fie lămurită, fiind lucru neauđit că un membru al Societății să fie dat afară din biuroul secretariului când vine să ceară vr'o informațiune privitoare la Societate.

Dl. Vicepreședinte respunde, că în conformitate cu statutele chestiunea e hotărâtă pentru juriul de arbitri, și până ce acesta nu se va pronunța, nu poate admite discuțiunea asupra întrebării făcute.

Închidându-se discuțiunea asupra agendelor cuprinse în Raportul anual, dl. Vicepreședinte rădicându-se, ăice, că-i mai rămâne o tristă, dar sântă dătorie de implinit; amintind adecă de pierderea ilustrului membru onorar al Societății, al marelui poet Vasile Alexandri, carele, după o rară activitate literară și-a stărșit cursul vieții sale mult meritate în 22 August (3 Sept.) 1890, invită adunarea, ca prin seulare să binevocească a onora memoria acestui scump rēpăusat și ilustru membru al Societății. — Adunarea întreagă se rădică, în acord cu punctul IV din ordinea zilei, dl.

vicepreședinte îndeamnă a face propuneri sau a ține vre un discurs privitoriu la interesele Societății.

Dl. Artemi Berariu, luând cuvântul, arată în o cuvântare mai lungă datorința Societății, de a se interesa de cultura națională a meseriașilor noștri din Cernăuți, cari, ca parte constitutivă a naționalității noastre, ar fi de ferit de pericolul, de a-și pierde naționalitatea română; face deci propunerea: Adunarea generală însărcinează pre Comitetul Societății a pune la cale prelegeri pentru meseriașii români în anumite duminece și sărbători de preste an și a le anunța prin gazete sau în alt chip potrivit.

După o discuțiune mai lungă, propunerea se primesce cu unanimitatea voturilor, însă numai ca dorință, pre carea Comitetul se aibă a o studia, cum ar fi ea de realizat între marginile statutelor Societății.

Tot în acest înțeles se primesce și următoarea propunere făcută și motivată de către dl. G. Buliga, ca Comitetul Societății să binevoască a se ocupa în detaliu cu studiarea stării culturale a poporului român din Bucovina și să raporteze viitoarei adunări generale atât despre aceasta, cât și despre mijloacele, cari ar fi oportuna le întrebuintă, spre a putea delătura unele din relele, cari bântue poporul nostru în privința materială, morală și intelectuală și-l împiedică astfel în cultură și progres, -- fie această întreprindere îmbinată chiar cu modificarea statutelor.

Dl. G. Buliga mai face propunerea următoare: considerând starea cea miseră, în care se află unii elevi ai gimnasiului superior din Cernăuți, cari de altmintelega se poartă bine și sînt silitori, propun, ca să se destineze din fondul Societății suma de 30 fl., pentru a-i ajutură momentan.

Dl. vicepreședinte observă că votat fiind preliminarul Societății pentru anul 1891, propunerea nu o mai poate aduce la votare, dară că Comitetul va cauta a o realiza, numai dacă-i va fi cu putință.

Dl. N. Jerimievici exprimă dorința, ca Comitetul să aibă a se îngriji, ca la adunarea generală viitoare să se poată pertrata și schimbarea statutelor.

Ne mai luând nimene cuvântul spre a mai face vr'o propunere sau a ține vre un discurs, se trece la punctul V din ordinea zilei, adică la alegerea a 5 membri pentru Comitet în locul d-lor J. Bumbac, C. Morariu, Dr. J. Topala, Dr. E. Vojuțeli și Dr. J. Turcan, carora li-a expirat trieniul după statute.

Făcându-se scrutiniul, dl. vicepreședinte face

cunoscut, că s'au dat de toate 41 de țidule, și că rees ca aleși cu majoritatea voturilor dnii: J. Bumbac, N. Jerimievici, C. Morariu, J. Nimigean și Dr. J. Topala.

Se trece deci la punctul VI și ultim al ordinea zilei și se aleg ca membri ai comisiunii pentru cercetarea socotelor anului 1890 dnii: J. Lătviniuc, D. Nosievici și O. Turcan.

Nefiind nemică mai mult de tratat, dl. vicepreședinte, rădicându-se, mulțămesc membrilor prezenți pentru participare la ședința generală, asigurând, că observările, și dorințele exprimate în decursul desbaterilor Comitetul le va lua în cercetare serioasă. Roagă apoi, ca cu toții să ne interesăm de cultura poporului căci nu poate fi năsuință mai cumpenitoare, decât năsuința de a spori această cultură. Eară în privința aceasta punctul archimedic să ni fie scoala, îndemnând poporul, ca să se folosească de această instituțiune salutară. Să nu uităm însă, că pecum toate, așa și instituțiunea aceasta o avem de mulțămît marinnimisi și îngrijirii părințesci a preagrățiosului nostra Împărat. Ineheind deci adunarea de astăzi să dicem toți cu uu glas:

Să trăească preagrățiosul și marinnimosul nostru Împărat Francise Josif I, să trăească! să trăească!

Întregă adunare întonează de trei ori eu entusiasm: să traedscă!

Dl. D. Simionovici, în numele adunării, mulțămesc d-lui vicepreședinte pentru conducerea deamă a ședinței de astăzi, la care, Dl. vicepreședinte răspundend repetă și din partea sa d-lor membri mulțămirea pentru interesul, pre care-l arată pentru înăintarea scopului Societății.

În urmă dl. Dr. D. Onciul mai face d-lui vicepreședinte întrebarea de are scire că în biourul secretarului Societății se țin conventicole pentru feliu de feliu de convorbiri ale secretarului cu amicii sei intimi, convorbiri de la care ceilalți membri ai Societății sînt escluși și chiar dați afară. În aceste convorbiri secrete se discută și chestiuni ce nu privesc Societatea, precum protestul adresat I. P. S. S. Mitropolitului de către unii parochiani din Cernăuți în contra numirii cooperatului la biserica S. Nicioiae, și poate și alte lucruri de seama acestora, care, trecând peste sfera de activitate prescrisă Societății prin statute, pot să devină primejdioase pentru reputațiunea și chiar existența Societății.

Președintele declară că n'are scire despre această, și că va face pașii necesari pen ru a înlătura asemenea abus.

Publicând de ostă dată numai aceasta scurtă dare de samă despre decurgerea adunării generale a Societății noastre, îmi rezerv de a reveni mai târziu la unele din cele petrecute și observate în decursul desbaterilor.

Privire politică.

Conducătorul guvernului provincial din Bucovina domnul consilier aulic contele Anton Pace este denumit de president al guvernului din Bucovina și a plecat în 14 al l. c. la Viena pentru ca să depue jurământul în mâinile Majestății Sale. Cu excepțiunea cuvântării ministrului președinte unguresc amintită în articolul prim nu au provenit în celelalte state manifestațiuni deosebite de anul nou.

Supărarea pentru decisiunile conferinței naționale a Românilor din Sibiu încă nu a încetat în Ungaria, ea se exprimă în articoli foarte provocători ale jurnalelor ungurești cu privire la declarațiunile ministrului de culte Maiorescu pre carele acesta le-a făcut unui jurnalist din Berlin. Deși ministrul Lahovari a declarat în camera României, că România nu are nici un drept, să se amestece în afacerile interne ale unui stat străin, precum nu ar suferi oare care amestec din partea unui stat străin în afacerile Sale interne, fostul ministru președinte Tisza s'a aflat indemnat a atăca pre statul vecin în modul nejustificabil amintat în articolul prim.

Noi nu credem, că Ungaria a fost prudentă să arete așa de fațis sensibilitatea sa și să bajocriască și amenințe în presa sa în modul acesta exagerat. Cu aceasta a atras atențiunea Europei întregi asupra situațiunii Românilor din Ardeal și Ungaria. Chiar presa germană, altmintea atât de binevoitoare pentru Unguri, recunoaște în cea mai mare parte, pretenșiunile Românilor de îndreptățite deși incriminările Ungurilor, că Românii din Ardeal și Ungaria se simțesc mai mult ca membrii neamului comun românesc decât ca cetățeni ai statului austro-ungar au aflat credare la foarte mulți. Așa scrie un ziar, că cererea modificării legii naționalităților din Ungaria și a reprezentării corespunzătoare a Românilor în dieta ungurească, unde până acum nu au fost nici de felu reprezentati, cu greu va pute fi combătută de vr'un barbat politic nepărtinitoriu și trebuie să se admită, pe lângă toată simpatia ce o poate cineva avea pentru națiunea magiară, că acesta s'a arătat totdeauna foarte intolerantă față de celelalte naționalități.

În alt jurnal din Germania, care vorbește despre programul conferinței partidei române naționale din 14. Mai 1881, cetim, că cererea, este din toate punctele de vedere îndreptățită, ca să se admită prin lege limba română în toate districtele locuite de Români, să se denumiască funcționari români seau carii cunosc limba română, să se respecte autonomia bisericii române și a instituțiunilor ei culturale să se respecte limba română în justiție, administrațiune și în instrucțiunea primară, ca sa se introducă legea electorală unguriască în Ardeal, să se admită înființarea de școli române mijlocii cu mijloace private. De oarece însă Românii vęd, că un-

gurii nu vor concede nici o parte din aceste reclamațiuni cu atât mai puțin toate, este iritațiunea Românilor cu atât mai vęrtos explicabilă, pentru că ei trebuie să se simțiască înjosiți și tractați oare cum ca cetățeni de mână a doua. Din acest motiv sunt și cuvintele ministrului Maiorescu, carele au produs în Ungaria atăta senzațiune explicabile deși nu sunt de seusat în pozițiunea sa actuală cu ministru.

Cele reproduse mai sus sunt vederile jurnalelor celor mai însemnate ale Germaniei, carele altmintea observează o atitudine foarte binevoitoare pentru Unguri.

În România s'au sfirșit desbaterile asupra adresei către rege. La o interpelațiune în cameră ori de a încheiat România cu Austro-Ungaria o convențiune militară a respns ministrul de externe Lahovari, că tractarea unor chestiuni ca aceasta reclamă o moderațiune și rezervă foarte mare. Regele a făcut împăratului Austro-Ungaria în Ischl numai o vizită amicală, la carea nu a fost însoțit nici de un ministru. O convențiune militară nu există, participarea ministrului de rebel la manevrele din Ardeal dovedește, că România stă în relațiuni de prietenie cu Austro-Ungaria. În cazul necesității unei alianțe cu Austro-Ungaria România va fi condusă numai de dorința de ași apăra interesele proprie.

În România se fac deja de pe acum pregătiri, pentru a serba în 10 Mai a. c. iubileul domniei de 25 de ani a regelui, când se va serba și jubileul existenței statutului român de 600 ani.

Austro-Ungaria. Șeful de secție din ministeriul de externe de Szögyenyi-Marich este denumit de ministru pe lângă curtea imperială, va funcționa însă la negociațiunile începute din nou în 12 Ianuaru pentru o convențiune cu Germania și mai de parte cu primul reprezentant al Austro-Ungariei. Senatul imperial se va întruni earași în Februaru.

Desbaterile asupra compromisului în dieta boemă intrunită earași dela 3 Ianuaru nu progresează nici decum și se trăgănează foarte prin tot felul de amandamente propuse de cechii tineri. Guvernul nu voiește să primiască propunerea susținută și de Rieger despre introducerea limbii ceche în serviciul intern. Cechii tineri s'au pus în înțelegere cu clericali din Austria de sus pentru a resturna guvernul. S'a publicat legea despre împreunarea suburbiilor cu Viena. Guvernorul Austriei de jos contele Kielmausegg este denumit de consilier intim. Încercările antisemiților și clericaliilor de a împiedea alegerea subprimarilor din Viena prin absentare au fost paralizate prin modificarea regulamentului. Ceea ferată de nord va introduce cu 1 Aprile pentru persoane tariful zonal. Luarea căii ferate Carl-Ludwig în exploatarea statului va urma la 1 Iuliu.

Compromisul cu Rutenii din Galiția întimpină multe și mari greutăți.

România. Adresele către rege s'au primit în ambele camere. În senat a fost declarat ministrul președinte Manu, că ministrul este cu tot că a eșit dintr'însel Catargiu, tot așa de conservativ ca mai înainte. Camerele s'au amânat peste serbători. Linia de defensivă de a lungul Siretiului Galaț — Namo-luasa — Focșani este terminată; ea este menită pentru apărarea în contra unui inamic ce vine din Moldova de sus sau din partea Dunărei de jos și se armează deja. Acuma se va începe linia Prutului proiectată asemenea de majorul Șoman, pentru carea sînt proiectate forturi de apă în felul celor dela Geestermünde (lângă Bremerhafen). Lucrarile fortificării Bucureștilor au ramas ceva inapoi: doue forturi principale vor fi gata până în primăvară, eară cele lalte până la sfîrșitul anului 1892. Bucureștii vor fi înconjurați de 18 forturi mari și tot atatea mai mici într'o linie de 72 Kilometri. Cheltuielile se vor urca până la 120 milioane franci.

Germania. Impăratului i s'a născut al șeselea fecior. Bismarck combate în diarul „Hamburger Nachrichten“ convențiunea comercială austro-germana foarte vehement. — Agitațiunile în contra admiterei iesuiților au luat proporțiuni foarte mari. Ele se provoacă la papa Clemens XIV, sub carele s'a desființat ordinul iesuiților sub aplausul tuturor națiunilor creștine, pentru că este stricacios și pentru că pacea în biserică nu se va restabili până când va exista acest ordin. Guvernul zidește case pentru funcționari pe lungă o amortisațiune de 5% Capitalul îl dă guvernul cu 3%.

Italia. Ministrul-președinte stăruiește pentru reînnoirea convențiunii comerciale cu Austria. În Roma au învins clericaliile la alegerile comunale.

Francia. Articollii diarelor de anul nou dovedesc o dispozițiune foarte pacinică. Comisiunea protecționistă pentru reînnoirea convențiunilor comerciale a hotărît a denuncia toate convențiunile existente.

Anglia. Cu statele unite s'a ivit un conflict pentru pescuitul în marea Behring, aceste nu vor să se supuie unui arbitriu. Guvernul Irlandei, cerele până acum a tăgăduit pericolul unei foamete în urma recoltei rele a barabulilor, provoacă acuma însuși a face colecte pentru înlăturarea lipsei.

Conducătoriului irlandesilor Parnell i s'a aruncat în ochi var când părăsia o adunare electorală. Neînțelegerile în partida irlandeză încă nu au încetat.

Rusia. Meseriași, farmaciștii, chirurgii și dențiștii jidovi sînt alungați din toate locurile, afară de domiciliile jidovești. În contra sistemului protecționist și a favorisării fabricelor de Zahar și a minelor de cărbuni se manifestează o mare înverșunare. Agricultura trebuie să sufere consecvențele acestui sistem stricacios, prețul instrumentelor agricole a crescut împătrit dela anul 1891. Din Varsavia s'au expulsat 79 streini dintre cari 35 austriaci. Guvernul a refusat a primi deputațiuni englese și petițiuni

în chestia evreilor. Toți elevii dela scolile mijloci, trebuie sa iae parte la instrucțiunea în religiunea greco-orientală și să facă examen dintr'aceasta, dacă voiesc să obție avantajele militari. Marele duce moștenitor a sosit în India.

Serbia. Guvernul va regula relațiunea între regina Natalia și regele Milan.

Gazetele rusești s'au declarat pentru scupcina și în contra reginei Natalia.

Turcia. Dela 6 Ianuariu sînt toate bisericile grecești earăși deschi e. Patriarchul a trebuit să cedeze guvernului.

America. În statele unite din America a izbucnit o rescoală a Indianilor în urmă înșelăciunilor organelor guvernului, carile îi lăsau pre Indiani să piară de foame. Resboiul se poartă din ambele părți cu cea mai mare cruđime; trupele guvernului nu cruță nici femeii nici copi.

Știri din București.

(Liga pentru uniunea culturală a Românilor. — Aniversarea a 25 a Ateneului român. — Agata Bărsescu în București. — Mișcarea teatrală. — Un toast în numele Bucovinenilor la banchetul liceului Sf. Sava.)

Chestiunea care agită în momentul de față toate spiritele la noi în țară este inițiativa, pe care a luat-o jumimea universitară bucureșteană, pentru a aduce un sprijin moral Românilor din Transilvania atît de asupriți în desvoltarea lor națională. Spontanee și grandioase au fost ședintele în aula Universității și poate nici odată nu au resunat sub boltele academiei glasuri atît de entusiasmte, atâtea bateri de inime unite pentru un singur cuget, o singură idee mare. Intâiul pas s'a făcut prin redactarea unui memoriu în diferite limbi, în care se espune: istoricul neamului românesc, fazele politice care a produs starea de astă di, neajunsurile ce se fac fraților din Transilvania în chestiunile administrative, școlare, bisericesci etc. și în urmă chemarea și împorțanța poporului român în Orient. O parte din presa străină mai ales cea maghiară, careia aceste porniri românesci nu pot nici decum să li placă, încearcă pe fie-care di a descredita mișcarea patriotică, a studenților de aci, vorbind de iridentism, dacoromanism revoluționar, etc. Pentru liniștea tuturor putem declara că studenții din București au stabilit în mod public și oficial ceea ce vor și ce doresc, constituindu-se ca societate autorisată sub numele de „Liga pentru uniunea culturală a Românilor“ și liga aceasta va face de sigur mai puțin șgomat decăt cultur-egyleturile maghiare, însă în schimb va urmări un scop mai înalt și mai nobil, căci să se știe de toți: că scopul și activitatea ligei se va constringe exclusiv pe terenul cultural, creând înainte de toate biblioteci publice, tipărind cărți pentru popor; ajuturând școlile, etc. Cu ocașiunea viitoare vom da în detalil statutele ligei. Atât pentru astă-di, și ne remâne numai de diș în punctul acesta

că, presa germană, deși desinteresată în cauză, aprobă pe deplin mișcarea aceasta. ba mai mult, îi dă o importanță europeană și judecând după articolele referitoare aparute în „Kreuzzeitung“, garantează în cât-va acestei chestiuni pentru viitor un sprijin puternic.

Odată cu aceasta mișcare mareată națională am avut aci un alt eveniment încă național și nu mai puțin îmbucurător, adică serbarea aniversării a 25-ea a Ateneului român ținută în monumentalul palat prin trei zile de-a rândul, la care serbare au fost și reprezentanții diferitelor atenee din țară. Când considerăm că și centrele literare din Bucovina nu sînt după drept decît Atenee românesce peste frontieră, ne cuprinde bucurie că ne a fost dat a auzi tocmai în zilele din urmă de o serioasă mișcare literară în Suceavă, despre care ne aduce câte-va amănunte numărul ultim din „Revista politică“. Am dori ca să ne fie la toți de bun augur această laudabilă deșteptare în vechia capitală a Moldovei. Cu ocazia menționatului iubileu am avut între noi pre grațioasa artistă dramatică, D-șoara Agata Bărsescu, care prin o serie de reprezentațiuni în teatrul-Național a dovedit unde pot ajunge talente românesce când li se dă cultura trebuitoare. Nu mai puțină emulație a produs jocul Bărsescii în cercurile teatrale de aici și putem spune cu bun cuvînt că n'am avut pînă acu un an așa roditor în piese și încercări dramatice. Comitetul teatral abia dovedește cu esaminarea diferitelor lucrări ce s'au prezentat pentru a fi jucate pe scena capitalei. Iată un progres care umple de bucurie toate inimele românesce și ne face să fim mândri, că nu mai suntem nevoiți a recurge tot la străini, pentru a schimba mai des reportoriul mărginit al scenei naționale. Cât despre mișcarea literară generală vom vorbi mai pe larg cu altă ocazie, când ne vom ocupa și de cărțile românesce ce au apărut, odată cu anul nou prin magazinele librarilor noștri Rămâne încă ca sfârșit să pomenim un mic eveniment interesant pentru frații din Bucovina.

Profesorii liceului Sf. Sava au serbat și în acest au ziua patronului vechiului institut prin obicinuitul banchet, la care pe lângă numeroșii profesori ai școlii au luat parte reprezentantul Ministeriului de Instrucție și directorii gimnasiilor cealalte. Cu ocazia acestui banchet s'a ținut și un discurs în numele Bucovinei și anume de profesorul pedagogiului superior de institutori din capital dl. Em. Grigorovița, compatriotul nostru, care este totodată și suplinitor la Liceul Sf. Sava.

Dl. Grigorovița a dis între altele că, dacă nemuritorii Lazar și Asachi de cari a pomenit antivorbitorul său, dl. deputat-profesor Laurian au salvat Româanismul în Muntenia și Moldova, Bucovina la rîndul ei a fost scăpată de Aron Pumnul. Compatriotul nostru a schițat apoi misiunea apostolică a repaosatului Pumnul și a încheiat elocventul său discurs cu următoarele vorbe: „In decalogul, pe care ni l-a lăsat nenitatal bărbat nou Bucovinenilor, în

acele „lepturare“ românesce ale sale, la care ne-am adăpat cu toții ca la un izvor de viață, deșteptându-ne și înțelegînd de ce neam și limbă suntem, liceul Sf. Sava este amintit adese-ori și cu cea mai mare sfințenie, întocmai ca și un adevărat sanctuar. Astăzi încă îmi aduc viu aminte cu ce tainic respect citeam ca scolar în biografiile înșirate din lepturarele lui Pumnul, că cutare și cutare din bărbații noștri însemnați a fost profesor la Sf. Sava. Cuvintele Academiei, Facultatei, Sorbonă pare că nu erau nimic pe lângă numele Sf. Sava, căci acel cult deosebit pentru școală sub a carei acoperemînt ne aflăm la moment, a trecut la noi în Bucovina prin generații întregi de guri și inimi. Și când mă gândesc, Domnilor că dintre toți câți au gândit și simțit ca mine, prin un capriciu al destinului, tocmai eu m'am învednicit a ajunge sacerdote la acest sacru templu și vechiu leagăn al Româanismului, mă podidesc lacrimi de mișcare și nu am cuvinte a vă spune cât mă simt de fericit și mândru, că stau în mijlocul D. V. și pot să Vă spun toate aceste. Să-mi fie permis dar, Domnilor, ca în numele fraților mei Bucovineni, cari nu rostec numele acestui liceu decît cu profundă venerațiune, să ridic acest pahar și să exclam trăiască liceul Sf. Sava.“

Este de prisos să spunem în ce fel a fost primit discursul bine simțit al compatriotului nostru și că simpatiele de care ne bucurăm noi Bucovinenii aci, nu pot decît câștiga prin acest fapt.

Sciri mărunte.

Personalii. Domnii adjuncți de tribunal, Emil Isopescu a fost permutat dela Suceava la pretura din Solca, Vasile Chibici dela Suceava la Gurahomorului, Josef Flasch dela Solca la Suceavă, Epaminondas Voronca dela Cernăuț la Suceavă, Auscultantul dl. Emil Procopovici a fost denumit adiunct la tribunatul districtual din Suceavă.

În locul consilierului guvernial Dr. Kluczenko s'a denumit de medic districtual în Suceava Dr. Brunstein din Siret.

Căile locale din Bucovina. În luna lui Decembrie s'au încasat (provisoriu) pe linia Cernăuț-Nouesulițe 23497 fl. față de 1889 plus 10379, cele lalte linii 447999 fl. față de 1889 plus 90649 fl.

Linia Hadic-Radăuț a stat numai în parte în exploatare, eară linia Vama-Rusmoldovița n'a fost exploatată nici decum, așa ca suma de 60934 fl. trebui de scădut dela plusul sus amintit și veniturile întrecătoare se reduc la 34524 florini.

Frigul în Decembrie 1890. Temperatura mijlocie a fost în luna aceasta cu mai mult de 5° Celsius mai joasă decum temperatura mijlocie în cei 42 de ani din urmă. Mai mult a suferit de frig Germania de sud și Muntenia. Dela începutul lui Iannariu domnesc în Europa apuseană vicolituri mari.

Despre metoda de vindecare a lui Koch. Renunțatul medic Dr. Babeș din București a întreprins injecțiunea Koch la leproși cu un succes perfect și a obținut rezultate favorabile și la injecțiuni cu bacilul slabit al tuberculozei gânelor. Dr. Babeș face acum însuși încercări cu un mijloc inventat de dânsul în contra „Tetanus“, a cărui cauză se fie asemene un felu de bacil.

Panică în teatrul popular german din Viena. În 22 Decembrie a crepat în decursul reprezentațiunii la care luat parte și principesa de coroană veduvă Stefania, o lampă electrică răspândind un miros tare de ars. Strigătele „foc“ s'au auzit în teatru; panica a fost liniștită prin atitudinea directorului Bucovics carele s'a arătat pe scenă și a principesei de coroană, care a rămas liniștită la locul său.

Defraudațiuni la banca Belgiei. Banca aceasta dela carea s'au fost furat în anul 1880 aproape 2-3 milioane francoi, a suferit din nou o pagubă însemnată, pentru că unul din șefii sei de birou a pus earăși în circulațiune obligațiuni vechi schimbate. Delapidările se urcă la suma de 400.000 francoi; paguba totală nu este însă încă constatată.

Ocean mare în Sibiu. În 23 Decembrie a descoperit un ocean mare multe case, a resturnat chiar trasuri foarte greu încărcate și a făcut și altmintrea multe stricăciuni.

Influența în Viena. Numeroase îmbolnăviri de influența se tractează în spitalele din Viena și în praxa privată; boală se arată însă până, acuma foarte lină.

Defraudațiuni în Suceavă. Casierul, asociațiunii de credit din Suceava Lam se află în închisoare preventivă la tribunalul din Suceavă pentru defraudațiuni însemnate.

Poporațiunea Vienei. După rezultatele conșcripțiunii numără Viena fără suburbi 809443 locuitori față de 704706 locuitori în anul 1880. Aceasta înseamnă o sporire a populațiunii cu 1½ procent dela conșcripțiunea din anul 1880. Viena stă cu provire la creșterea populațiunii mai în urmă de toate cele lalte capitale ale Europei.

Balul Soc. „Junimea“ din Cernauf. Comitetul balului acestuia s'a constituit sub presiunea de onoare al Excelenței sale Alexandru baron Vasileo și sub presiunea D-lui George baron Stireca. El se va aranja în 5 Februarie 1891 în sala societății filarmonice. Prețul de intrare pentru o persoană este 4 fl.; pentru o lojă 20 florini.

Cătră învățătorii români din Austro-Ungaria.

Domnilor învățători! „Foaia Scolastică“ din Blaș a anunțat, că cu finele anului curent va apune, acum pentru adoaua oară. Cu ea apune cea din urmă revistă pedagogică, ce mai apare la Români din Austro-Ungaria. Înainte de ea au mai apus, una câte una, „Școala și Familia“, „Convorbiri Pedagogice“, „Școala Practică“, „Școala Română“ și altă 2—3 reviste, toate fără excepțiune din lipsa unui sprigin material suficient. Au avut, bietelele, puțini abonenți, și din acei puțini au rămas mulți în restanță cu costul abonamentului, astfel că redacțiunile, departe de a putea prisosi ceva în schimb pentru munca lor, s'au pomenit în urmă cu deficite considerabile.

Nu știu, cât de mare a fost tiragiul celorlalte reviste pedagogice. Revistele mele „Școala Română“ și „Școala Practică“ s'au tipărit totdeauna în câte 500 de exemplare; nici odată însă n'am putut deface în decursul anului respectiv, toate exemplarele tipărite. O singură dată numărul abonenților s'a urcat la 450: în anul 1877, la cursul II din „Școala Română“; în ceialalți ani abonamentele au variat între 200 și 380, ba în cei din urmă doi ani ai „Școalei Practice“ ele au căzut sub 200. Și se nu se scape din vedere două lucruri, întâiu: că au fost ani, când revistele mele n'au avut a suporta concurența altor reviste pedagogice; a doua: bărbați competenți în materie au numărat revistele mele între cele mai bune reviste la noi, cu deosebire în ramura metodologiei, — dovadă lecțiunile practice, cari au trecut și în alte reviste.

Și cu toate acestea un rezultat atât de trist și deprimător și abonamente neplătite în sumă de 4—500 fl. până în ziua de astăzi!

Cam așa vor fi stat și celelalte reviste românești; căci de ar fi stat mai bine, n'ar fi apus și ele.

Veți admite, domnilor învățători, că fenomenul este din cele mai păgubitoare și rușinoase totodată. Dați-mi voie a reproduce aici unele pasaje din ceea ce a scris marele pedagog german Diesterweg cu privire la învățătorii, cari nu țin și nu citesc reviste pedagogice:

„Aceasta stare de lucruri este foarte deplorabilă. În chipul acesta nu numai că se îngreună mult sau se face chiar imposibilă aparițiunea revistelor pedagogice, dar' se lipsesc și redacțiunile de mijloacele necesare, pentru a se putea consacra din toată inima chemării lor și a se susține cu onoare, angajind colaboratori harnici, prin acordarea unor onorare convenabile. Mai trist însă este, că învățătorii nelectorali se lipsesc pe sine, în detrimentul lor și al școalelor, de cel mai excelent mijloc pentru promovarea culturii proprii, pentru cunoașterea presintelui și a progreselor făcute pe terenul pedagogic;

precum și pentru a-și conserva spiritul pururea viu și integru. Un învățător, care nu se interesează de descoperirile diaristice pedagogice și nu simte în sine îndemnul de a aduce și el oare care jertfă în scopul acesta, un atare învățător cade cu timpul în trândăvie, stupiditate, apatia spirituală și în nepăsare totală de înaintarea statului său. Vai de el și de școala sa! Dela învățători se cere ântaiu și mai ântaiu inimă pentru chemarea lor și pentru colegii lor, Învățătorul cum se cade se simte solidar cu colegii săi în ceea ce privește educațiunea tinerimei și cultura națională; de aceea le se nevoește în tot modul a da colegilor săi ceea ce le trebuiesc, ba învățătorii mai calificați și în stări mai bune sunt datori chiar a se întoarce către colegii lor mai lipsiți și a le promova cu iubire frățească înaintarea lor în cultură. Mijlocul cel mai minunat spre acest scop este lectura și studiul foilor pedagogice. Nu este an, am putea dice, nu este ȓi, în care se nu se facă descoperiri, reforme și îmbunătățiri pe terenul pedagogiei. Ale aduce la cunoștința învățătorilor, eacă scopul, eacă meritul revistelor pedagogice! Deosebit de aceasta ele ne mai spun, ce avem de a face, ce avem de a spera, de ce avem a ne teme. Este o mare rușine pentru învățător a nu ținea nici o revistă pedagogică. Chiar' se nu aibă trebuință de ea, este dator a o prenumera, pentru ca revista să existe în folosul celor ce au trebuință de ea, și pentru ca renaștorul să nu se disguste și descurăgeze. Asta este o cauză de onoare pentru fie-care învățător; ear dacă foaia nu este cum doară ar dori ei, facă să fie. Ar fi o rușine și mai mare, când învățătorii dintr'o provincie nu ar fi în stare a scoat-împreună o foaie de dai Doamne.

Așa Diesterweg. El însă are în vedere sprijinirea mai cu căldură a revistelor existente. Noi stăm în privința aceasta neasemănat mai rău: noi suntem în ajunul de a nu avea nici o revistă pedagogică a noastră, — noi învățătorii a trei milioane de Români din Austro-Ungaria. Oribil! Vre-ți D-voastră, ca lucrul să ajungă până acolo? astăzi, când și meseriașii și grădinarii și vânătorii și toate breslele își au organele lor de specialitate? când școalele noastre au a se lupta cu atâtea neajunsuri, cari pot fi delăturate numai lucrând toți învățătorii în bună-înțelegere? Vreți să fim de rușinea lumii, să dăm drept dușmanilor, cari ne dic, că suntem un popor în decădintă, un popor de netrebnici, ca vai de capul nostru?

Învățătorii, cari nu simt trebuința unui organ de specialitatea lor, au încetat de a forma un stat învățătoresc; ei sânt „scopae solutae“, măhuri desfăcute. Cum voiți D-voastră a discuta cestiunile pedagogice de interes actual? a Vă înțelege asupra mijloacelor de aplicat, pentru a duce cestiunile discutate la bun sfârșit? a Vă ținea în curentul progreselor și reformelor, ce se fac pe terenul școlar? Și reforme se fac necurmat și

noi sântem datori a ținea cont de ele, în interesul școalelor noastre. Voi cita aici un singur esemplu. Metodul Lūben pentru predarea istoriei naturale este astăzi în luptă cu metoda Junge, și va cade. Ei bine, de unde se-și ia învățătorii noștri informațiunii asupra noului metod, dacă nu din o revistă pedagogică? Să nu se dică că toate ȓiarele noastre „fac în pedagogie.“ Antâiu: învățătorii noștri nu pot ținea toate ȓiarele, câte apar la noi; a doua: sunt cestiuni, cari n'au loc decât în foi pedagogice, d. e. tratarea literci S. sau a numerului 3 în școală.

Considerând toate acestea, Vă ȓic domnilor învățătorii: Nu Vă lăsați fără de un organ de specialitatea voastră! Aceasta o cere onorea voastră și a națiunii noastre. Abandonați nepăsarea de până acum reculegeți-Vă, afirmați-Vă!

Cât pentru mine, deși esperințele făcută cu „Școala Română“ și „Școala Practică“ nu sunt de natură a mă încurăgia, totuși simțind poate mai viu decât mulți alții necesitatea unei reviste pedagogice la noi Români din Austro-Ungaria, primesc a mă pune de nou în serviciul cauzei noastre școlare facend să apară earăși „Școala Română.“

Tare în credința, că D-Voastră veți întâmpina cu bunăvoință revista, ce Vă presint, și nu mă veți lipsi de concursul D-Voastre material și intelectual, deschid învitare de prenumerațiune la „Școala Română“, revistă pedagogică, pentru interesele institutelor de învățământ la români, care va apare cu începere din Ianuar 1891 de trei ori pe lună, în 8 și 28 a fiecărei luni, în numere de câte o coală, și va costă pe anul întreg 4 fl., pe o jumătate 2 fl., pe un pătrar 1 fl. v. a. Credit nu se acoardă nimenui. Prenumerațiunile și corespondențele sunt a se adresa la „Redacțiunea „Școalei Române“ în Năsăud (Naszod.)

Programa rămâne cea din 1876; în special revista va publica:

1. Tratatē teoretice din sfera pedagogiei, didacticei și metodologiei.
2. Lecțiuni practice din toate, obiectele de învățământ; fiecare număr va aduce cel puțin o lecțiune practică.
3. Informațiuni privitoare la progresele, reformele și îmbunătățirile făcută pe câmpul școlar.
4. Corespondențe relative la stările școalelor noastre.
5. Materii din domeniul sciințelor, menite a completa studiile învățătorului și instrucțiunea din școală.
6. Sciri școlare
7. Varietăți.
8. Bibliografie.

Fie, ca „Școala Română“ avend concursul învățătorilor români, să poată lucra cu bun succes la înflorirea școalei române.

Salutare!

Năsăud 16/18 Decembre 1891.

Vasile Petri,

proprietariul și redactorul revistei „Școala Română“.

Mulțămită publică.

În folosul societății «Școala română» au mai încurs:

I. Oferte benevole:

Dela Înalta Dietă a Bucovinei 250 fl.; dela dl. paroch din Lucavița Teodor Calinciuc 5 fl.

II. Colectă:

Colectă făcută de d-na Aglaia Constantinovici, soție de presviter din Iacobeni, în suma de 18 fl 60 cr. și anume dela următorii binefăcători: d-na Aglaia Constantinovici 1 fl.; dl. Dionisiu Constantinovici 1 fl.; dl. Roman Bărgăuan 1 fl.; d-na Ecaterina Bărgăuan 1 fl.; dl. Carl Chmilewski 1 fl.; dl. Dimitriu Poleac 1 fl.; dl. Georgi Zugrav 1 fl.; dl. Ambrosiu Zugrav 1 fl.; dl. Michaiu Pașcan 1 fl.; dl. Vasile Țăran 1 fl.; dl. Iosif Ciocan 1 fl.; dl. Gerasim și d-na Teodosia Țigani la un loc 1 fl.; dl. Ioan Lupescul 1 fl.; dl. Vasile Iacoban 1 fl.; dl. Teodor Lupescul 1 fl.; dl. Loghin Șcheul 1 fl.; dl. Dimitriu Șcheul 50 cr.; dl. Michaiu Șcheul 50 cr.; d-na Paraschiva Stefan Zugrav 50 cr.; d-na Anastasia Dimitriu Șcheul 50 cr.; dl. Vasile Cepoiu 20 cr.; dl. Petru Lehaciu 20 cr. și dl. Rudolf Caspar 20 cr.

III. Prin Liste:

1. La Lista Nr. 51 încredințată d-lui protopresviter din Cernăuț Ioan Olinschi au încurs 12 fl. și anume dela următorii binefăcători: dl. Ioan Olinschi 2 fl.; dl. Artemiu Berariu 3 fl.; dl. Nicolae Mitrofanovici 1 fl.; dl. Andrii Carage 3 fl.; dl. Ioan Dihan 1 fl.; dl. Vasile Iliuț 1 fl. și dl. Dionisiu Mitrofanovici 1 fl.

2. La Lista Nr. 29 încredințată d-lui pretor c. r. din Solca Emilian Cozub au încurs 61 fl. 10 cr. și anume dela următorii binefăcători: dl. Emilian Cozub 50 fl.; dl. Alexandru Braha 2 fl.; dl. Georghi Ghingeloschi 50 cr.; dl. Andrii Gaină 50 cr.; dl. N. N. 30 cr.; dl. I. Heyhal 60 cr.; dl. N. N. din Botușana 1 fl.; dl. Kindler Wilhelm 1 fl.; dl. Aron Pressner 1 fl.; dl. Dr. Menkes 2 fl.; dl. Ilie Babin 1 fl.; dl. Franz Ebelin 1 fl. 10 cr.

3. La Lista Nr. 98 încredințată d-lui Anton Garabidovici; notariu comunal cu locuința în Suceavă și anume dela următorii binefăcători: dl. A. Garabidovici 1 fl.; dl. Simion Cobilanschi 2 fl.; dl. Hersch Sperber 1 fl.; dl. Gavril Muzanovici 1 fl.; dl. Dimitriu Apatran 50 cr.; dl. Vasile Zurecan 50 cr.; dl. Pavel Mărunc 25 cr.; în comuna Mihoveni 5 fl.; dl. Vasile Nichitan 20 cr. Din Stroiești: dl. Andrii Morariu 10 cr.; dl. Constantin Bêrtoin 1 fl.; dl. Nicolae Mateiciuc 50 cr.; dl. Ioan Poleac 1 fl.; dl. Andrii Crițan 10 cr.; dl. Constantin Gramadă 1 fl.; dl. Eduard Pral 1 fl.; dl. Georgi Cojocariu din Sehea 1 fl.; dl. N. Turturean din Pêtrăuț lângă Suceavă 1 fl.; dl. Georgi Velehorsch 2 fl. și dl. Ioan Turturean 50 cr.

IV. Taxe:

1. Taxa I. P. C. Sale a d-lui igumen al sf. mon. Dragomirna Veniamin Jacota pentru a. 1890/91 12 fl.;

2. Taxa d-lui căpitan al districtului Cămpulul Dimitriu Maghior pentru a. 1890/91 2 fl.

3. Taxa d-lui Avram Modest, presviter în Fundul-Moldovei pentru a. 1890/91 1 fl.

4. Taxa d-mnei Avram Glicheria, soție de presviter în Fundul-Moldovei 1 fl. pentru a. 1890/91.

V.

Venitul curat al prelegerii ținute de dl. Dr. Dische 20 fl. 9 cr.

VI.

Din casseta așezată în localitățile «Clubului român» din Suceavă 1 fl 75 cr.

Pentru toate quotele aceste se exprimă mulțămita cea mai cordială.

Suceava, 12 Ianuarie 1891.

Comitetul societății „Școala română”.

Bibliografie.

În editura „Progresului” din Ploiești au eșit următoarele cărți din inițiativa și cu ajutorare profesorilor asociați Dl. Barbu Constantinescu, Dim Aug. Laurian Th. D. Speranță, G. Coșbuc, G. P. Constantinescu și arhierul Calistrat Orleanu:

1. Gramatica română de Th. D. Speranță doctor în filosofie și litere, profesor la liceul „Lazar” din București. Acest manual este destinat pentru clasa II din școalele primare urbane și pentru Clasa III din școalele primare rurale de ambele sexuri. Prețul este 25 bani.

2. Carte românească de cetire de Barbu Constantinescu; destinată pentru școalele primare rurale și urbane de amândouă sexurile. Prețul 1 leu.

3. Istoria sacră a noului testament prelucrată de Dr. Barbu Constantinescu și arhierul Calistrat Orleanu membru al Sf. sinod al regatului României, licențiat în teologie dela universitatea din Atena și fost profesor la facultatea de teologie din București. Această carte este aprobată de Sf. sinod al Regatului României și destinată pentru școalele secundare. Prețul 1 leu.

Foița „Revistei politice”.

O premlare până la București.

III.

Muntenica.

Trecând Mileovul și dând în Muntenica, ți se întinde în naintea ochilor un șes imens, carele își ia începutul său deja în Moldova de sud. Acest

șes cuprinde în sine întreaga Muntenie. Mi se pare un lucru ne explicabil, de unde a ajuns Muntenia la numele, ce-lu poartă. Făcând excepție de munții cari formează fruntăria ei spre nord, Muntenia este un șes neîntrerupt. Dela Focșani până la București am observat unica pădure, care cu drept cuvânt merită acest nume. Acea pădure se află pe o moșie a regelui Carol. Altfel nu se mai prezintă în câte-va locuri numai niște huceaguri. Să fie oare asta un semn, că silvicultura pe acolo are prea puțini amici? Lemnele de ars, ce le-am văzut prin București, constau numai din niște pârșteni și nici decum din lăbde. (Arinul se cheamă prin Muntenia „arin“.)

Bucureștii.

La 10 oare seara sosii în București. Un tînăr israelit m'a condus la un hotel mic cu numele „Moscova“. Acest hotel era mai mult un birt de mahala. În vecinătatea birtului acestuia se găsea alt birt de aceeași vasă. În birtul din urmă a avut loc într'o seară o scenă de tot caraghioasă, cum dic Bucureștii. Un ciobotariu, care locuia în curtea birtului aceluia intrase în ceartă cu soția sa și o maltrăta. Un pasageriu dela Botușani locuia în acel birt și făcându-i-se milă de biata femeie, păși ca s'o apere de nemilosul ei soț. Ciobotariul atunci își schimba stratagema, el apuca o cofă (în București = doiniță) mare și plină cu apă și mi țî-o deșerta de tot asupra bietului apostol, făcător de pace. Pasageriul încă nu prea moale îi dădu ciobotariului o brîncă de se duse de-a berbeleacul. Întemplantarea această tragicomică din vecinătatea nemijlocită a hotelului meu, mă cam puse pe gânduri, de n'ar' fi mai bine, să-mi mut cîrțul mai în lontrul orașului, fiind și altfelu prea departe de centrul capitalei.

A treia zi după sosirea mea mă mutai la hotelul „de Orient“, în fața mărețului palat „Ateneul“. Pe denaintea aceluia hotel trec în sus și în jos sutele de birji, care de care cu cai mai eleganți și cu surugii îmbrăcați în hvrelele lor cele lungi și albăstre, eară în cap cu plăcintele căzăcești ca și cei din Iași. Lumea străini îi crede de Ruși, după cum cetit-am prin foi de nenumerate ori.

Voind a mă încredința, de sînt într'adevăr măcar unii dintre ei Ruși sau Lipoveni, mă adresei cu puținele mele frase din limba rusasca, câte le deprinsesem, petrecîndu-mi ferile ca gimnasiast prin Basarabia nordică. În modul acesta mi-am câștigat convingerea, că mai toți birjarii sînt

români. Unicul dintre 10, cari fură întrebați de mine, era Bulgar de origine. Toți ceilalți mi răspunseră, că nu pricep limba, în care me adresasem către ei.

Larma și sgomotul acelor sute de birji, ce numai dispar de pe stradele pardosite cu piatră, cari se cutremură sub copitele cailor și sub durăitul roatelor, îl asurdește pe omul nedeprins.

Din hotelul „de Orient“ mi-am făcut preambulările mele prin spațioasa capitală a României. Capitala aceasta a făcut din anul 1863, când o vădui de prima dată, progrese pe-a frumoase în privința grandiozității zidurilor sale preste tot. Zidiri monumentale de soiul ateneului le întălesc în număr surprinzătoriu și pot emula cu asemenea clădiri ale altor orașe mari din lume.

Într'una din puținele zile, ce le petrecui de astă-dată în București, mi-a venit în gând, să cercetez palatul regesc și tabăra dele Cîroceni, cari se află în vecinătate nemijlocită. Cam pe la 9 oare înainte de prînz, îmi luai umbrelul și pășind din stradă în stradă, ajunsei în curînd la Bulevard. Pe aceasta stradă largă și dreaptă și lungă am ajuns până la grădina regescă dela Cîroceni. Lungă poarta deschisă a grădinei întăluu o femeie din clasa mai de jos din mahala și o întrebăi, de se poate intra în acea grădină. Ea-mi răspunse că da; tot o dată lăcrima și dișe: „Doamne ce bine mai era, când trăia doamna Davila, care cât a locuit la pîlat, tot de-a una își aducea aminte de sărăcime!“ Înțelegînd ce voesce biata femeie, îi dădui un bacșiș și intrăi în grădină.

La intrare nu vădui în grădină alta, de-cât un drum lat, avînd de ambe părțile șiruri și grupe de arbori bătrâni și tineri, fără a observa niscai-va semne de horticultură. Din contră grădina îmi părea cam selbatică. După câte-va momente întăluu pe-un tînăr cam de 19 ani. Îmi păru bine, că am dat pe-acolo de-un suflet de om, spre a mă pute informa, de merg bine, sau de nu cum-va rătăcesc. Îl rugai pe domnul acela, să aibă bunătate, a mă conduce puțin până spre pîlat, căci încă nu se ivise nici un semn șeros, că aceea ar' fi o grădină regescă. Respectivul îmi refusa rugămîntea într'un mod sec, dișcînd că e impiegat la ministerul de finanțe și că trebuie să meargă la birou.

Trebuu deci să merg mai departe tot numai singur ca cucul. Totu-și ce dișc? De la un loc a început a învia grădina, anume din cauza unei populațiuni de-o mulțime de paseri cîntărețe, parte cunoscută, parte necunoscută. Paserile mă surprinse

cu-atâta mai mult, căci cânta mai ca în mijlocul verii. Ele scăpase deja din năpărlit, de-aceea se încerca de nou în cântare, mai virtos căci dîna era de tot frumoasă. Grădina devenia din ce în ce tot mai grijită, mai cultivată, mai mareată, eară în urmă mă trezii în mijlocul unei grădini adevărat regesei, însă fără țipenie de om în ea de o cam dată.

Terenul grădinei, din șes ce fusese cu câteva decii de pași mai înainte, devine variu; dămburii și delurele de-o nălțime însemnată, aeoperite cu pălcuri de arbori de tot soiul, pentru cari se'ntind drumuri și cărări șerpuitoare. Prin poeni se vîd straturi de flori minunate, eară prin văile dintre muncel murmură riulețe și indeplinesc frumseța grădinei. În apropierea lor, pe sub umbră arborilor se simțea o recoare de tot binefacătoare în acea zi prea caldă.

Variul spectacul se mai măria prin fontănele artesice, ai căror stropi lungăreți stralucia ca și rațele soarelui, cu cari se întâlnea. Acele fontăni îngăna prin sunetul produs la căderea apei cântecelele păserelelor de pe împrejur.

Rătăcind prin mijlocul frumseței încântătoare, ce-o admiram, eată că dau în urmă și de un bărbat, ce seamănă a un feliu de grădinariu. Apropiindu-mă de el, vedui că isbesce c'o nenea spre pământ. Ce era adecă? Bietul om ucidea un șerpe, pe care l' doborise de pe-un crai de arbore. Nu era șerpe veninos sau viperă, ci o năpărcă (coluber natrix). Dară și această reptilă e foarte periculoasă pentru grădinele de lux, căci nimicește păsările cântătoare, cu deosebire înse puii acolora. L'am întrebat pe acel grădinariu, de se găsesc adese serpi prin grădină. El mi-a împărtășit, că cu toată prigonirea, ce-o intimpină șerpil din partea grădinarilor, tot se ivesc din când în când. Această vine de-acolo, că grădina dela Cotroceni e situată în marginea orașului, în vecinătatea, țarinelor întinse din jurul Bucureștilor. Grădinariul respectiv mi-a prins foarte bine, căci mi-a arătat drumul, ce duce cătră palatul regesei.

Mi-am gândit în mine: Dacă acea grădină este atât de frumoasă prin August, cum trebuie să fie ea în luna florilor, în Maiu!

Grădina regescă din Cotroceni.

Și te-am vădut, grădină rară,
Căci să te vîd am tot dorit,
Tu cuib de raiu ce-ascunđi odoarē
În sînul tēu împodobit.

Tu-mi amintesci povești bătrâne,
Ce-o dată maica-mi le șoptia,
Despre împărați și-alor grădine,
Cu cari pruncia-mi îndulecia.

Și-acum de un farmec de minune
Prin sînul teu mă simț purtat.
Și par'cand un glas, ce-mi spune:
„Frumos e locul, ce-ai aflat!”

Voi dragi povești din străvechime,
Voi dor adînc îmi însufflați,
S'alerg, să vîd prin omenime,
Minuni, cu cari ne fărmeceți.

Voi încă'n anii frăgediei
De visuri sufletul ni 'mpleți,
Tot voi puterea bărbăției
La fapte-o 'mpingenti și-o țineți!

Și te-am vădut, grădină rară,
Căci să te vîd am tot dorit,
Tu cuib de raiu, ce-ascunđi odoarē
În sînul tēu împodobit.

Suindu-ne dintr'o vâlcea brăsdată de-un riuleț pe-un drum la deal eșirăm din minunatele alee și grupe de arbori dragălașe și de-o dată ni se iviră zidurile palatului regesc pe-o nălțime, ce dominează cele mai multe părți ale grădinei. Palatul din Cotroceni are aspectul unei monăstiri. Clădirile minite pentru locuințe sînt partere și se înșiră de ambe părțile unei biserici, care se rădică dintre ele. Ajungînd singur la poarta palatului, dădui peste o grupă de gardiști și întrebându-i, de-mi va fi permis, să intru în curtea palatului, mi s'a dat permisiune. Unul din gardiști m'a condus prin toată curtea palatului.

Fată'n față cu intrarea principală în curte și cu altariul bisericii din mijlocul curții se află o grădină de flori, în care se intră din curtea palatului pe-o portiță. Altfeliu grădina de flori este dispărțită de curte numai prin stăchete, așa că poți vide toate florile din grădină pentre stăchete.

După ce vedui și palatul din Cotroceni, il rugăi pe serjantul, ce mă conducea se-mi mai arete unele părți mai însemnate din grădina cea mare. Deci eșirăm din curtea palatului și intrarăm de nou în grădină. Acolo vedui pe lungă altē frumseți și Capela, în care e inmormentată uica priceasă din casa regescă a României.

Acea frumoasă capelă e mică ca și ingerașul, ce-și are ingeresul sēu adăpost în ea. Spre a

ajunge la acel monument demn de vădit, te urci din vale pe-o cărare largă, ce serpuiesc pe coasta unui colin, mai că cel mai mare din toată grădina. Pe culmea dealului acoperit de arbori, pentre carii se află poeni, e zidită capela. Împrejurul monumentului strălucesc în frumuseța lor straturi de florile cele mai drăgălașe.

Dischișându-se capela, privirea îți întâmpină în mijlocul ei un altariu de marmură în forma unei mese. Pe 'mprejurul mesei un biru de-o lățime proporționată preserat de flori naturale. Pe masă îți se prezintă sculptat în marmură albă un ingeraș în poziție ceva culcată pe spate, ținând un picioruș ce-va mai sgârbit de cât celalalt. Acesta-i chipul prea fericitei princese:

Vai, puțini au fost ca Tine,
Inger dalb la ceriu suit,
Să fi-avut atâta bine
Timpul scurt, cât au trăit!

Mulți din câți de-abie zăriră
Lumea, traiul începând,
Chiar dela 'nceput simțiră.
Ce-i necazul pe pământ!

Mulți în leagăn amortit-au,
Apăsați de-al lipsei chin,
Și pământul părăsit-au,
Căci li a fost pământ străin.

Dară Tu sosiși pe lume
Ca Vlăstarea unui craiu,
Pentru Tine și-al Tău nume
Ast pământ putea fi raiu.

Ci răpit ai fost ca multe
Fiice de 'mpărați străvechi
Din poveștile cărunte
Ale timpurilor vechi.

Totuși scris Ți-a fost în carte,
Ca de tot să nu dispari,
Ci să lași din Tine-o parte
Jos Părinților Tăi Mari.

Eată marmura păstrează
Vecinic iconița Ta!
Cine vra, ca să Te vadă,
Va veni și Te-a videa!

Ah! cest raiu, ce Te'ncușoară,
Pe pământ câți îl mai ved?
Și'n căsuț' atât de rară
Pe pământ câți ingeri șed?

Vai! puțini au fost ca Tine.
Inger dalb la ceriu suit,
Să fi-avut atâta bine
Timpul scurt, cât au trăit!

Am admirat frumosul monument, ce cuprinde în sine efigiea eternizată, pe lângă care plutesc neincetat o comoară nescabilă de iubire părintească. apoi pără-i acea mareță grădină.

IV.

Mulțămind prea bunului serjant, ce m'a condus, apucaii drumul către tabăra dela Cotroceni. Trecui pe lângă căsărimi și magazinele uriașe de ale statului și mă oprii în fața taberei tocmai pe timpul, când sta ostașii la prânț. Ostașii sta la masă în curtea foarte spațioasă a unei căsărni. În tot decursul prânțului intona muzica militară felurite arii. Am întrebat pe nisce ostași, ce are să însemneze cântarea muzicii? Soldații imi răspuseră, că așa e datina, să li intoneze muzica pe când prânțesc. Frumoasă datină!

Vedându-i pe ostași la prânț, imi venise și mie apetit. Mă uitai într'o parte și'n alta și vedui pe unii din ostași intrând și eșind dintr'o căsărie, ce se afla afară de cuprinsul taberei. Deci me trăsai către acea căsărie, al cărei lăuntru era pe jumătate de-asupra pământului, pe jumătate sub pământ, sau mai bine dis în pământ. Era un feliu de cantină.

„Ce-aveți de mâncat, domnule?” il întrebai pe birtaș. „Ardei de tot felii, masline, pește sărat, pepeni verzi și galbini, scrâmbii, varză acră fiartă cu carne și cu paprică”, imi răspuse birtașul. Lăsai, să-mi deo o porțiune de varză acră cu carne etc., cu care se delecta o mulțime de ostași. Li întrebai pe ostașii, cari prânția în cantină, de ce nu iau parte la prânțul din tabără. Ei imi răspuseră, că e și de post, că însă nu sînt siliți să postească, ei care vra, poate mânca de frupt pe punga sa, însă numai afară de tabără.

Năinte de a gusta din varza fiartă cu carne și cu paprică, mi se luneca pe gât o porțiune de țuică. Varza era roșă de paprica și acră, acră ca macrișul cel epuresc, ce crește la rădăcinile fagilor din codru. Trebuia însă să o ospitez, de-o parte spre a nu'l supăra pe birtaș, de alta fiind că orașul era departe și mă prea obosisem, așa că trebuia să rămân acolo cel puțin o oră. Grijii varza așa cum era. Pâinea era de tot bună. Mai cerui nisce ardei fripiți și adăpați în unt de lemn și nisce olive cu ceapă. În fine scursei vr'o câte-va sticle de vin, care nu era rău.

În conversație cu soldații li întrebai, de nu li se pare varza prea acră; ei imi răspuseră, că dacă ar' fi mai dulce, nu li-ar gusta de felii! Unii din ostași își stingea setea cu vin, alții biruia în

apă, se afla adecă chiar lângă cantină o fontână (puț) cu ciutură, căriia îi făcea soldații curte ne întrerupt.

Alinatu-mi-am fomea prin varza cea de tot acruță, prin pâine bună, prin ardei și masline și stempărăndu-mi setea cu vin de Cotroceni, pornii alinând, ca calul cel ostenit de trier, spre Asilul „Elena-Doamna“. Acel Asil se află în vecinătate imediată de cantina, în care m'am delectat prândend de împreună cu estașii. Clădirile renumitului institut de creștere sunt grandioase.

În scurt am ajuns la poarta Asilului. Un bărbat îmi eși înainte și mă întreba ce poftese. „Aș dori să văd institutul mai de aproape“, disei eu. — „Nu se poate“. îmi răspunse respectivul, „Asilul se află în reparație și doamna directoare ni-a dat ordin strict, să nu i se permită nimăruia, al visita.“

Nu-mi rămase alta, de cât să măntore și să-mi urmez drumul spre oraș. Fiind și eu om de școală, am preceput, ce vra să dică ordinul strict al doamnei directoare. Pe'ncetul ajunsei la unul din puternicele poduri construite peste Dâmbovița. De-o parte și de alta a podului se află scări foarte comode, cari duc în jos până sub pod, până la nivelul riului, ale carui coaste sunt regulate și întărite în contra inundărilor în mod perfect. Mă adăpostii în umbra podului, îmi trăsai botinele din picioare și-mi varii pricioarele în apă, spre a mi le răcori, căci arșita enormă a țilei mi le infierbentase de tot.

Stând cu picioarele în apă, văd că coboară un domn tot acolo sub pod însă pe partea despre oraș. Respectivul își dădu hainele jos și sări în apă, spre a se scâlda. Câte-va minute după aceea sosese un polițist și'l proveacă pe cel din apă, să easă afară, căci ar 'fi oprit, a se scâlda pe-acolo: „Eși, domnule din apă“, strigă polițistul. — „O să es după ce m'niu răcori nițel, căci doară n'am venit, să rămăiu peste noapte acilea“, răspunse cel din apă. Dialogul acesta a durat câte-va minute. În cele din urmă se depărta polițistul. Curënd după aceea sosiră o mulțime de ostași la același loc, spre a se scâlda și a-și spăla blusele în Dâmbovița. Vădend eu că merge treaba așa, mă disfacii și eu de haine și intrăi în Dâmbovița, cu care făcusem cunoscință în 1863. Ședend în apă mi se frământa prin cap nisce cugetări cam ca ceste următoare:

Dâmbovița.

Ani treizeci părăndați, Dâmbovița, sunt așa-ți de-atuncea,
Când înteu îi vădui cu surele valuri și țermii

Cești năsiפוși. Tu'n nimie pân'acum, apă dulce,
o schimbare

N'ai pătimit. Ci țermii ți se'ntăriră 'mprotiva
Undelor tale, ce vin din Cărpați cu putere și darmă
Total, ce'n cale găsesse câte-o dată; de-almiutrea
tu-acea-și

Sprintenă fică de munți ai rămas și te luneci la vale
Cătră puternicul Istru, ce lin se mișcă spre mare.

Însă din fiii cetății, căriia poalele-i speli tu

Mulți dintre bravii fruntași parăsit-au cele vremelnici!

Numai metalul vërsat și cioplitele pietre ni-arată

Căt de vrednici au fost acci sacerdoți ai vërtuții

Cetățenesci la Români: Eliade și Bolintineanul.

Moșul Roset, Boliac, cum și Alexandrescu Grigoriu

Și-alții ca dënși, ce-au muncit pentru gloria țerii

o vieată.

Eu, călătorul de-atunci, vai, mult schimbatu-m'am
dragă!

Din băetan, care-am fost, cuprins de floarea juncței,
Ecata'm' acuma cărunț, te mai văd, Dâmboviță, înc'o
dată,

Undele — ți le sărut, ce-adăpost îmi ofer și răcoare

Îci sub puternicu-ți pod, ce'nfrênează și frânge țărilea

Arșitei mari, care o'simt animale și plante și câmpii

Și-oamenii îndeosebi. — Dâmbovița, pute-mi-vei tu

spune,

Ce-ai petrecut, ai văduț și-ai visat, de atunci pân'acuma,

Coborëndu-te'n jos și șoapte schimbând cu potice

Și cu dumbrăvi și câmpii și cu lungii tei țermi și

cu Istrul?

Căți cureubei ți-au gustat undulițele reci la isvoare?

Câte povești auđiși dela feți și fecioare, ce-adesc

Îci și coloa pe țermii tăi șed în țile frumoase,

Vara, când câmpii zimbesc cu florile multe și mündre,

Când păserelele mici ciripescu-ți de-a dragul pe ma-

luri?

Murmurul țeu ar părea, că va la'ntrebări să-mi răs-
pundă,

Însă cine precepe-al teu rost, Dâmbovița? De sigur

Munții și codrii din munți, curubeii și blondii luceferi,

N'un muritoriu, ce-i năsent, ca să plece ca mâne din

lume!

Deci mulțămit cu recoarea gustată'n undele tale,

La dispărțire-ți doresc, să-ți fie cursul tot vesel,

Câmpii de tine-adăpați și poporul, ce-ți gustă ră-

coarea,

Vecinic avere-ar' nōroc și crescënd se'n florească'n

mult bine!

De numëroase sərbări de mărire țermii să-ți salte,

Cum au săltat în țilele rari de triumfuri mărețel!

Tristă nici când se nu. fii, tu ficia Cărpaților scumpă,

Ci cu Luceterii dalbi și cu dalbi cureubei să-ți pe-

trecei tu

Noptile primăverii și ale verii țile mănoase;

Ear' într'al eruiilor timp, să glumesci cu lipanii sub

gheață

Și cu păstrăvii iuți, ce-i ascundii prin ciurgăe la munte.

Aste-ți doresc și măntore spre-ale tale surori Car-

patine,

Bistrița cu-aur în sin, Moldova, Suceava și Molna; Spune-voiu fraților tăi salutări frățești dela tine, Prutului și la Siretin și Nistrului celui departe.

Răcorit cum se cade plecăm spre oraș de împreună cu cetățanul, ce susținuse cu mult curaj atacul polițistului. Judecând după accent, respectivul companion nu-mi părea a fi Muntean. Spre a-l cunoaște mai de-aproape, începui a-l discosaș precum urmează:

Domnule, dăsei eu, mi-se pare că nu esci Bucureșean, socotindu-te după vorbă.

Așa dară de unde m'ai crede dta că sînt? întreba tovarășul meu.

Eu te-aș ține de Transilvănean! răspunsei eu.

Nu, domnul meu, dăse el, sînt Albanez din Epir.

Cum de vorbești așa de corect românește, fiind din Albania? întrebăi eu mai departe.

Am deprins încă de băeat de 15 ani această limbă, adause Albanezul.

Dară limba albaneză mai scii-o, sau ba?

Cum se n'o sciu, de oară că prin București trăesc o mulțime de Albaneji, cu carii convin adese. Afară de aceasta mai călătoreș din când în când și cătră patria mea și petrec câte-o bucată de timp și pe-acolo.

Cât timp îți trebuie, ca să ajungi până în patria dtale? îl întrebăi eu.

Mergînd pe jos, îmi trebuieș vr'o 25 de zile!

Ce te face să trăesci prin România? întrebăi eu mai departe.

Așa m'am deprins și acuma îmi place mai bine pe-aice, decât prin Epir. Dar' nici dta nu esci de pe-aici, observa Albanezul meu.

Adevărat, că nu's Muntean, îi răspunsei eu, și din care țară m'ai ține dta?

Eu cred că trebuie să fii Moldovan, răspunse arăntul fixându-mă.

Ai găcit, observăi eu, explicându-i, că prin Bucovina, care se ținu o dată de Moldova, se vorbeșe întocmai ca în Moldova.

Cu ce te ocupi, duule, pe aice? îl întrebăi eu pe fiul Epirului.

Sînt angajat într'un birt mare ca econom! i-a fost răspunsul.

Conversănd astfelu, ajunserăm în lontrul orașului și intrarăm într'o restaurantă în apropierea grandiosului palat al băilor eforiei, în care fusesem c'o di înainte, de luăi o bac rece. — Ob-

serveș în treacăt, că băile eforiei din București le întrec pe cele române din Leopoldstadt din Viena. — În restauranta amintită cerurăm câte-o bere și cu ocașiunea aceasta mai storsei din Albanez următoarele:

„Domnule“, dăsei eu, „eu am cetit multe despre limba albaneză, n'am audīt-o însă nici o dată din gura unui Albanez; să-mi spui, te rog, cum se cheamă în limba dtale cuvintele următoare:

Rom.	Alb.	Rom.	Alb.
ziua	dita	om	nierin
noapte	nata	cap	leoca
ceriu	ehiel	ochiu	și
pământ	veu	mână	dora
deget	ghist	pulpă	pulpă
palma	palamba	oraș	ehintaf
piept	eraaruar	sat	șa
coastă	brinie	deal	epapictete
dos	bide	tată	babă
șold	—	mamă	mama
genunchiu	ghiune	frate	vâla
soră	motra	moș	plecu

Rom.

Albanez

Alb.

Schipetar.

În fine îl întrebăi, cum se numesc feliuritele seminții ale Albanezilor și priimii următorul răspuns:

Neamurile Albanezilor sînt: Liapi, Toschi, Gheghi, Miridiți.

După acest studiu filologie și Anografie ni luarăm rămas bun și Albanezul meu merșe în trebile sale, eară eu mă suii într'o birjă și dădni o fugă până la biserica „Domnița Balașa“, despre a cării frumșeață arhitectonică cetisem de repeșite ori prin foi. Nu-i vorba, că ceea ce-am vedut, întrece toate descrierile cetite de cătră mine. Ne fiind-uu specialist, ci nici măcar diletant în ceea ce priveșce arta aceasta, mă voiu mărgini a observa, cu conducîndu-mă priveghietoriul acelu monument, unșe în feliul seu, din câte am putut vide până acuma, am privit rēștimp de vr'o jumătate de oară atât la părțile esterioare, cât și la cele din lăuntru ale renunitei biserici. Nici un monument de feliul acesta nu mi-a stors încă atăta admirațiune. Întrănd în lăuntru, pare că nu te înduri, să calci nici pe marmora lucie și lunecoasă, care formează pavimentul nici pe șempele covoară, ce's așternute peste acca marmoră. Despre picturile și sculpturile monumentale, din prea grațioasa zidire nu mă încumăt a vorbi. Artă și luxul par a-și fi ajuns culmea în biserica „Domnița Balașa“. Pe cât îți uimesce privirea acca minune zidită, pe atăta țu-o farmecă frumșeață rară

a grădinei cu flori, ce-o încungiuură. Dacă mi-aș permite să concretizăz ideea, ce-mi plutesce pe deaia, despre acea biserică, atunci aș dice: Biserica „Domnița Balașa“ este mireasa cea mai frumoasă de sub soare, și este decorată cu florile cele mai scumpe din lume:

Fericiți se cade, să se simtă aceia.
Ce'n astfelu de templu se pot închina
Domnului din ceriuri, ce-a ntrupat ideea
Măestății sale în biserică sa.

Vecinică mărire vecinic se cuvine
Voauă Ctitori nobili, ce vați dobândit
Astfelu moșterirea lumilor sevine.
În cari pe vecie vați adapostit!

Ca și voi, modele rari și laudate:
Fericit se simte simplul peregrin.
Admirând din suflet jertfele bogate.
Din cari răsărit-a cest altariu divin!

Pe la 6 oare me întorsei în hotel, mulțămît deplin cu cele vădute în decursul zilei. În ziua următoare îl visitai pe venerabilul poet, Domnul Georgiu Sion, și bucuria mea a fost nespūsă de mare, căci îl aflai a casă. Domnul Sion este tot așa de amabil și binevoitorin, precum îl cunoscui încă în anul 1863 în casa Domniei sale, în Bucuresci, precum îl cunoscui prin Viena, cam pe la 1870, când venise dintr'o misiune din Șvițera și rămase câteva zile prin Viena. Tot astfelu l'am cunoscut, de câte ori l'am vădut prin Bucovina. Domniea sa m'a priimit în casa Dniei-sale și în cercul familiei prea onorate a Dniei-sale într'un mod prea amical. Momentele petrecute în societatea Dniei sale mi-au fost de tot plăcute.

Domnul Sion locuesce pe strada regală, într'o casă cu un etaju, cu mult confort. Strada regală e foarte frecuantată, pe ea durăesc birjile necontentit:

„Cum puteți lucra, Dnule Sion, având atâta larmă în apropiere?“ — îmi permisei eu întrebarea.
„Sunt deprins acuma cu vuetele de felul acesta; când simt însă că mă stingheresc, mă mut în odăile despre curte, unde sunt scutit de ori-ce șgomot“, îmi răspuse Auctorul dulcelui și drăgălașului cântec:

Mult o dulce și frumoasă
Limba, ce-o vorbim, etc.

Un cântec care a câștigat atâta popularitate la Români, încât nu se aflău ungheriu românesc, în care să nu fi pătruns.

Cu toate că se află în vârstă înaintată, Dnul Sion era încă distul de viguros pe atunci. Domniea sa avu bunătate, a mă acompaña și a mă conduce prin salele, ateneului“, unde vădui bustele poetilor și ale altor bărbați români însemnați, cari trecură din vieată. Dnul Sion avu bunătate, a mă conduce prin localurile „Academiei de științe“. În grădina Universității vădui în societatea Domnului Sion statuiele: Mihailu Veteazul, Georgiu Lazar și Eliade.

Luându-mi rămas bun dela Dnul Sion, Dniea sa mi-a prezentat mai multe din prețioasele sale opuri mai noauă, cari de împreună cu alte mai vechi de ale Dniei Sale îmi decorează biblioteca și-mi sânt suveniruri tot atât de plăcute ca și bunătatea rară a veteranului poet, care-și are partea sa de glorie eternă în plecadă Luceferilor redeschetării națiunii române.

Aș fi dorit să văd și pe alți cunoscuți, nu se afla însă prin Bucuresci. Voind a merge la Domnul B. P. Hașdeu, pe care nu l'vădusem din anul 1860, când petrecea prin Cernăuți în vârstă încă verde, mi s'a împărtașit însă de către administratorul „Revistei Noauă“, Domnul Ghionis, că Domnul Hașdeu se află în doliu și nu priimesce acasă pe nimene. Tot o dată îmi împărtași același Domn, că domnul Hașdeu vine sâmbăta regulat la administrațiunea Revistei. Astfelu l'am putut vede într'o sâmbătă seara.

Domnul Hașdeu e încă în putere, cam pe jumătate cărunt, de temperament viu, având în pronunție încă accentul Băsărabian. Putem spera, că renumitul nostru scriitoriu de talent și erudițiune rară ne va suprinde încă timp îndelung cu prețioasele produse ale geniului său.

În fine mai cercetăi încă biserica metropoliei, interesându-mă mai virtos clopotul său cel nou și uriaș. Clopotul se afla atunci încă jos aședat pe un grindeiu sub o șandrama. Colosul de clopot se trage de câtră 6 oameni de-o dată. Clopotul Buga dela monăstirea Putna poate trece de mic pe lângă colegul seu din Bucuresci.

Adoaua și plecăi înderăpt spre Suceava. În tot decursul zilei nu mis'a ivit nimic de interes, ci numai următoarea comedie: Cam pe la Râmnicul sărat se sui în cupeaua, în care mă aflam, o bonă cu vr'o 3 băeți blondi ca matasa cucuruzului. Las că ghidușii de băeți trecea toate marginile obrănciei, dară încă mai avea cu sine două sermane păserele, nisce prepelițe închise într'o nișeală de ață în forma vârșei. Căldura era nădușitoare. Își

poate cine-va inchipui tortura bietelor păsereice, cari găfăia atât de cumplit, încât cugetai că acum, acum își vor da micuțele lor sufletele. Ne conjurăm vr'o trei din cupea, să scăpăm păserelele de tortură.

La stațiunea cea mai de-aproape cei mai mulți călători se dădură jos, tot așa facu și bona cu cei trei boboci ne-astâmpărați; când se suiră îndrăpt, în vagon, păserelele era acum cam mai duse.

Suceava, în 18. Faur 1889.

V. Bumbacu.

Editor și redactor responsabil: Dr. Matei Lupu.

A N U N Ţ U R I.

Publicațiune.

Direcțiunea generală imp. reg. a cailor ferate austriace de stat a hotărît a introduce taxe reduse de bagagiu pentru colecțiunile de probe ale acelor comercianți călători, carii vor proba că aparțin acestei clase printr'o carte de legitimațiune, ce va cuprinde numele călătoriului și firma lui, numărul și cuprinsul colecțiunilor ce le poartă cu sine, semnatura principalului și confirmațiunea camerci competente de comereciu și industrie.

Dela 1. Ianuarie 1891 se vor respunde pentru câte 10 kilograme și de fie care kilometru inclusiv cu taxa timbrului 0.1 cruceriu.

Aceste cărți de legitimațiune au valoare pentru un an și trebuie să se prezenteze cu biletul când să dă pe calea ferată bagagiul. Pentru constatarea identității posesorului va trebui în cas dacă se va cere să arete semnătura numelui său.

Calea ferată își rezervă dreptul să cerceteze colecțiunile în casuri îndoielnice. Probele trebuie să se poată recunoaște ca atari. Coletele, carile cuprind obiecte de vândare sau altfelu de bucăți de bagagiu sunt excluse dela taxa redusă. Aceste trebuie când se predau să fie anume declarate.

Pe fiecare colecțiune trebuie să fie insemnat în mod trainic numele firmei, în al căreia ordin s'a întreprins călătoria. Călătoriul este obligat să

folosiască trenul, pentru carele s'a dat colecțiunea probelor. Până într'o oară după sosirea trenului în stațiunea de destinațiune trebuie să se prezenteze cartea de legitimațiune pentru a primi bagagiul sau pentru a prevede recepisa asupra bagagiului cu notarea presentațiunii, în cas contrar se va pretinde diferența taxei între tariful normal și cel redus. Fiecare abus are de urmare pentru respectivul revocarea acestui favor pentru totdeauna. Aducând presidiul camerei subsemnate dispozițiunele aceste foarte avantajoase pentru comercianți la cunoștița generală, face totodată interesatilor cunoscut, că cărțile respective de legitimațiune se liberează dela 1. Ianuarie 1891 în biroul camerei pe lungă observarea formalităților recerute.

Presidiul camerei de comereciu și de industrie.

Cernăuț, 29 Decembrie 1890.

Tipografia

Eredilor R. Eckhardt,

Cernăuți,

Piața Austriei Nr. 3,

recomandă

Stabilimentul său tipografic

pentru tot felul de lucrări tipografice

și în toate limbele,

cu prețuri foarte moderate.

Mare deposit de imprimate cu prețuri scădute pentru P. T. dirigătorii, comune și privați.